

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Gwella Blynyddol 2015-16

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam

Cyhoeddwyd: Mai 2016

Cyfeirnod y ddogfen: 277A2016

Paratowyd yr Adroddiad Gwella Blynyddol hwn ar ran Archwilydd
Cyffredinol Cymru gan Jeremy Evans a Paul Goodlad
o dan gyfarwyddyd Jane Holownia.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at ddarparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Yr adroddiad hwn	4
Gwaith archwilio perfformiad 2015-16	5
Mae gweledigaeth ac uchelgais Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn helpu i gyflawni canlyniadau gwell i ddinasyddion, ond gall rhai trefniadau nad ydynt yn gyfredol mwyach rwystro cynnydd	6
Argymhellion	7

Adroddiad manwl

Perfformiad

Mae'r Cyngor, ar y cyd â'i bartneriaid, yn parhau i wella perfformiad a chanlyniadau yn y rhan fwyaf o'i feysydd â blaenoriaeth ac yn parhau i gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol 2009	9
---	---

Y defnydd o adnoddau

Nid yw'r trefniadau i reoli adnoddau'r Cyngor yn ddigon cadarn a chyson, ac mae cryfderau yn cael eu tanseilio mewn rhai meysydd gan ddulliau nad ydynt yn gyfredol mwyach a heriau o ran capasiti	16
--	----

Llywodraethu

Mae trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd yn gryf ar y cyfan, ond byddai gwell trefniadau cydgysylltu rhwng y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgor Craffu yn fanteisiol	18
--	----

Atodiadau

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn	19
Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol	20
Atodiad 3 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2015-16	22

Adroddiad cryno

Yr adroddiad hwn

- 1 Mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol hwn yn crynhoi'r gwaith archwilio a wnaed yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ers cyhoeddi'r adroddiad diwethaf o'r fath ym mis Gorffennaf 2015. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys crynodeb o ganfyddiadau allweddol o adroddiadau a gyhoeddwyd gan 'reoleiddwyr perthnasol', sef: Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC); Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn); a Chomisiynydd y Gymraeg (y Comisiynydd). Serch hynny, nid yw'r adroddiad hwn yn adolygiad cynhwysfawr o holl drefniadau neu wasanaethau'r Cyngor. Mae'r casgliadau a geir yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnwyd o fewn y Cyngor gan gyrff adolygu allanol perthnasol ac, oni nodir fel arall, yn adlewyrchu'r sefyllfa ar yr adeg pan gafodd gwaith o'r fath ei gwblhau.
- 2 Gan ystyried y gwaith a gyflawnwyd yn ystod 2015-16, bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn nodi, yn yr adroddiad hwn, a yw o'r farn y bydd y Cyngor yn debygol o wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus ar gyfer 2016-17.
- 3 Ni ddylid ystyried bod y datganiad hwn yn rhoi barn bendant am sefyllfa sefydliad nac yn rhagfynegi ei lwyddiant yn y dyfodol. Yn hytrach, dylid ystyried ei fod yn rhoi barn am y graddau y mae'r trefniadau sydd ar waith ar hyn o bryd yn rhesymol gadarn i'r graddau y gellir nodi hynny ar sail y gwaith a gyflawnwyd.
- 4 Rydym am wybod a yw'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth sydd ei hangen arnoch ac a yw'n hawdd ei ddeall. Gallwch fynegi eich barn drwy anfon e-bost atom yn post@archwilio.cymru neu ysgrifennu atom yn 24 Heol y Gadeirlan, Caerdydd, CF11 9LJ.

Gwaith archwilio perfformiad 2015-16

- 5 Wrth bennu'r amrywiaeth o waith a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn, gwnaethom ystyried graddau'r wybodaeth archwilio ac arolygu a gasglwyd yn ogystal â ffynonellau eraill o wybodaeth a oedd ar gael, gan gynnwys systemau adolygu a gwerthuso'r Cyngor ei hun. Yn ystod 2015-16, gwnaethom gyflawni gwaith asesu gwelliant o dan dair thema: perfformiad, y defnydd o adnoddau a llywodraethu.
- 6 Nodir y gwaith a gyflawnwyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf, gan gynnwys gwaith y 'rheoleiddwyr perthnasol', isod.

Enw'r Prosiect	Disgrifiad byr
Cydnherthedd ariannol Swyddfa Archwilio Cymru	Rhagor o waith ar drefniadau rheoli ariannol yn dilyn ein hadolygiad o 2014-2015, gan edrych ymlaen at gynigion ar gyfer pennu cyllideb ac arbedion yn 2016-17. Gwnaeth yr adolygiad hefyd ymdrin â sefyllfa cronfeydd wrth gefn, polisi a defnydd o gronfeydd wrth gefn y Cyngor.
Archwiliad cynllun gwella blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru	Archwiliad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni ei amcanion gwella.
Archwiliad o asesiad o berfformiad blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru	Archwiliad o asesiad o berfformiad cyhoeddedig y Cyngor, gan gynnwys profi a dilysu gwybodaeth am berfformiad.
Asesiad o berfformiad Swyddfa Archwilio Cymru	Gwaith dilynol ar effeithiolrwydd cost system ysgolion uwchradd y Cyngor.
Rheoli Perfformiad Swyddfa Archwilio Cymru: meincnodi costau gwasanaethau cymdeithasol yn erbyn perfformiad	Adolygiad ledled chwech o gynghorau'r Gogledd i ymchwilio i werth dangosyddion perfformiad y gwasanaethau cymdeithasol cyfredol a'u cysylltiadau, os o gwbl, â chostau cyflawni.
Dadansoddiad bwrdd gwaith Estyn	Trosolwg o faterion allweddol yn y Cyngor, wedi'i baratoi gan Estyn.
Adroddiad Blynyddol AGGCC	Adolygiad a gwerthusiad blynyddol o berfformiad swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol y Cyngor ar gyfer 2014-15.
Y Comisiynydd: adolygiad o gynllun iaith Gymraeg y Cyngor	Asesu effeithiolrwydd y Cynllun wrth ddarparu gwasanaethau'r Cyngor i aelodau'r cyhoedd sydd am gyfathrebu yn Gymraeg.
Asesiad Corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru	Adolygiad o allu ac adnoddau'r Cyngor i sicrhau gwelliant parhaus.

Enw'r Prosiect	Disgrifiad byr
Gwaith dilynol Swyddfa Archwilio Cymru	Asesu a oes gan y Cyngor brosesau corfforaethol priodol ar waith ar gyfer ymateb i adroddiadau, olrhain y modd y caiff argymhellion eu gweithredu a chyflwyno adroddiadau ar hyn i'r pwyllgor priodol.
Adroddiadau cenedlaethol Swyddfa Archwilio Cymru	<ul style="list-style-type: none"> • Cydnerthedd ariannol cynghorau yng Nghymru • Partneriaethau diogelwch cymunedol • Cynhyrchu incwm a chodi tâl • Trefniadau'r Cyngor ar gyfer ariannu gwasanaethau trydydd sector

Mae gweledigaeth ac uchelgais Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn helpu i gyflawni canlyniadau gwell i ddinasyddion, ond gall rhai trefniadau nad ydynt yn gyfredol mwyach rwystro cynnydd

- 7 Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod y Cyngor yn debygol o gydymffurfio â gofynion Mesur Llywodraeth Leol 2009 a sicrhau gwelliant yn ystod 2016-17. Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dod i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
- mae'r Cyngor, ar y cyd â'i bartneriaid, yn parhau i wella perfformiad a chanlyniadau yn y rhan fwyaf o'i feysydd â blaenoriaeth ac yn parhau i gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol 2009;
 - nid yw'r trefniadau i reoli adnoddau'r Cyngor yn ddigon cadarn, ac mae cryfderau yn cael eu tanseilio mewn rhai meysydd gan ddulliau nad ydynt yn gyfredol mwyach a heriau o ran capasiti; ac
 - mae trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd yn gryf ar y cyfan, ond byddai gwell trefniadau cydgysylltu rhwng y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgor Craffu yn fanteisiol.

Argymhellion

- 8 O ystyried yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor a'r heriau y mae'n eu hwynebu, byddai'n anarferol pe na baem wedi dod o hyd i bethau y gellir eu gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol:
- a wneud cynigion ar gyfer gwella - os caiff cynigion eu gwneud i'r Cyngor, byddem yn disgwyl iddo weithredu arnynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar yr hyn sy'n digwydd;
 - b gwneud argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella - os caiff argymhelliad ffurfiol ei wneud, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i'r argymhelliad hwnnw o fewn 30 diwrnod gwaith;
 - c cynnal arolygiad arbennig a chyhoeddi adroddiad a gwneud argymhellion; ac
- ch argymhell y dylai Gweinidogion Llywodraeth Cymru ymyrryd mewn rhyw ffordd.
- 9 Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol.
- 10 Nid ydym yn gwneud unrhyw argymhellion newydd yn yr adroddiad hwn ac ni wnaethom unrhyw argymhellion newydd yn ein hasesiad corfforaethol llawn yr adroddwyd arno ym mis Chwefror 2016. Fodd bynnag, gwnaethom nifer o gynigion ar gyfer gwella yn yr adroddiad ar yr asesiad corfforaethol y byddwn yn eu monitro fel rhan o'n gwaith parhaus.
- 11 Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn gwneud argymhellion a all fod yn berthnasol i Gyngorau yn ei adroddiadau cenedlaethol ar lywodraeth leol. Ceir rhestr o argymhellion perthnasol mewn adroddiadau a gyhoeddwyd yn 2015-16 yn **Atodiad 3**.
- 12 Yn ogystal, nododd AGGCC, Estyn a'r Comisiynydd feysydd i'w gwella yn eu hadroddiadau arolygu a'r llythyrau a gyhoeddwyd ganddynt i'r Cyngor yn ystod y flwyddyn. Gellir eu gweld yn www.cssiw.org.uk, www.estyn.llyw.cymru a www.comisiynyddygydraeg.cymru.

Adroddiad manwl

Perfformiad

Mae'r Cyngor, ar y cyd â'i bartneriaid, yn parhau i wella perfformiad a chanlyniadau yn y rhan fwyaf o'i feysydd â blaenoriaeth ac yn parhau i gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol 2009

- 13 Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol 2009. Gwnaethom gyhoeddi tystysgrifau cydymffurfio ar gyfer Cynllun y Cyngor 2015 i 17 (Cynllun y Cyngor) ym mis Mehefin 2015 ac ar gyfer yr adroddiad blynyddol ar berfformiad (A ganolbwyntiodd ar ein Perfformiad rhwng 2014 a 2015) ym mis Tachwedd 2015.

Mae gan y Cyngor drefniadau digonol ar gyfer ymateb i adroddiadau ac argymhellion gan reoleiddwyr allanol

- 14 Yn ystod 2015, ffurfiolodd y Cyngor ei drefniadau ar gyfer ymateb i adroddiadau a luniwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol. Mae'r trefniadau'n sicrhau bod pob adroddiad - gan gynnwys adroddiadau cenedlaethol corfforaethol, sector-benodol a gwasanaeth-benodol - yn cael eu hadolygu'n briodol. Lle y bo angen, mae'r Cyngor yn datblygu cynllun gweithredu ac yn adrodd ar gynnydd yn erbyn y camau gweithredu i'r pwyllgorau perthnasol. Mae'r dull systematig hwn yn helpu i roi sicrwydd i'r Cyngor lle mae eisoes yn cydymffurfio'n llawn ag argymhellion yr adroddiad a dull o olrhain ac adrodd ar gynnydd yn erbyn unrhyw feysydd lle mae diffyg cydymffurfiaeth.
- 15 Ers i'r Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf gael ei gyhoeddi mae pum Adroddiad Cenedlaethol arall gydag argymhellion a all fod yn berthnasol i'r Cyngor wedi cael eu cyhoeddi. Ceir rhestr o argymhellion mewn adroddiadau a gyhoeddwyd yn 2015-16 yn [Atodiad 3](#).

Mae'r Cyngor, ar y cyd â'i bartneriaid, yn parhau i wella perfformiad a chanlyniadau yn y rhan fwyaf o'i feysydd â blaenoriaeth

- 16 Yn ystod 2014-15, parhaodd y Cyngor i wneud cynnydd yn erbyn ei welliannau arfaethedig o ran perfformiad a chanlyniadau. Yn ystod 2014-15, gwnaeth y Cyngor wella neu gynnal ei berfformiad ar gyfer 29 o'r 44 o ddangosyddion cenedlaethol - gwelliant o 26 y cant o gymharu â 2013-14. Gwnaeth y Cyngor hefyd gynyddu nifer y dangosyddion gyda pherfformiad yn y chwarter uchaf¹ o 8 i 11 a lleihau nifer y dangosyddion yn y chwarter isaf² o 16 i 13. Mae'r cynnydd hwn yn galonogol ac yn cynnwys dangosyddion sy'n cwmpasu rhai meysydd gwasanaeth nad ydynt yn flaenoriaethau yng Nghynllun y Cyngor. Mae hanes blaenorol y Cyngor o wneud cynnydd da yn erbyn y canlyniadau â blaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor yn parhau hefyd. Mae [Arddangosyn 1](#) yn crynhoi gwerthusiad y Cyngor ei hun o gynnydd yn erbyn y 15 canlyniad â blaenoriaeth ers 2012-13. Fel mewn blynyddoedd blaenorol, mae ein hasesiad ein hunain o gynnydd yn ystod 2014-15 yn cadarnhau bod gwerthusiad y Cyngor yn deg a chytbwys.

¹ Chwarter uchaf: y pum cyngor â'r perfformiad gorau yng Nghymru, allan o 22 o gynghorau.

² Chwarter isaf: y pum cyngor â'r perfformiad gwaethaf yng Nghymru, allan o 22 o gynghorau.

Arddangosyn 1: Nifer y canlyniadau â blaenoriaeth lle yr asesodd y Cyngor gynnydd fel naill ai gwyrdd, ambr neu goch

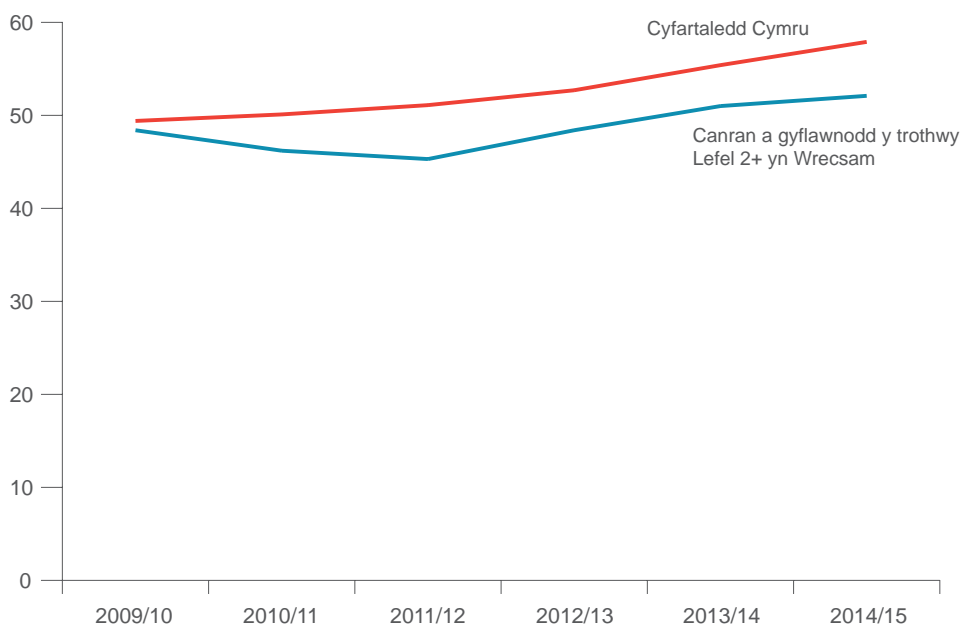
Blwyddyn gyflawni	Gwyrdd: mae cynnydd da yn cael ei wneud ac mae canlyniadau'n gwella	Ambr: mae cynnydd yn cael ei wneud ond nid yw'n effeithio ar ganlyniadau eto	Coch: nid yw perfformiad ar y trywydd iawn ac nid yw canlyniadau'n gwella
2012-13	9	5	1
2013-14	10	5	0
2014-15	12	3	0

- 17 Mae'r tri chanlyniad â blaenoriaeth lle yr aseswyd yn gyson bod cynnydd yn ambr (neu'n goch) ers 2012-13 fel a ganlyn:
- mae gan bob plentyn a pherson ifanc ddyheadau cadarnhaol, maent yn dysgu ac yn cyflawni eu potensial - yn enwedig, i godi lefel cyflawniad academiaidd;
 - caiff pob person ei alluogi i wneud dewisiadau iach - yn enwedig, i leihau gordewdra; a
 - chartrefi sy'n diwallu anghenion a dyheadau pobl - yn enwedig, i gynyddu nifer y cartrefi fforddiadwy yn y fwrdeistref sirol.
- 18 Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da yn erbyn elfennau unigol o fewn y tri chanlyniad â blaenoriaeth. Fodd bynnag, effaith gyfyngedig yn gyffredinol a gafodd y camau a gymerwyd. Er enghraifft, mae'r Cyngor wedi ei gwneud yn anoddach i gwsmeriaid dan oed brynu alcohol; mae deiet plant oedran ysgol yn gwella; ac mae mwy o ddinasyddion Wrecsam yn mabwysiadu ffordd o fyw iachach drwy smygu llai, gwneud mwy o ymarfer corff a bwyta'n iachach. Fodd bynnag, er gwaethaf cyfres o fentrau llwyddiannus a gyfrannodd at y gwelliannau hyn, nid yw nifer yr oedolion a phlant o oedran dosbarth derbyn sydd dros bwysau neu'n ordew yn Wrecsam wedi lleihau mor gyflym â'r cyfartaledd ar gyfer Cymru. Nid yw digon o ddinasyddion Wrecsam yn gwneud dewisiadau iach.
- 19 Noda Cynllun y Cyngor fod gan y Cyngor reolaeth gyfyngedig dros rai o'r canlyniadau â blaenoriaeth yn ei gynllun - fel y rhai sy'n ymwneud â lleihau gordewdra neu gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy. Yn lle hynny, mae'r Cyngor yn canolbwyntio ar fynd i'r afael â rhai o'r materion sylfaenol - fel dylanwadu ar ddeiet plant pan fyddant yn yr ysgol neu sicrhau bod cyflenwad digonol o safleoedd ar gael i ddatblygu tai fforddiadwy. Cytunwyd ar y weledigaeth a'r canlyniadau â blaenoriaeth sy'n sail i Gynllun y Cyngor yn 2012, er mwyn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2012 a 2017. Pan gaiff Cynllun y Cyngor ei adnewyddu nesaf, gall fod yn ddefnyddiol i'r Cyngor nodi mesurau canlyniadau ychwanegol, y mae ganddo fwy o reolaeth drostynt ac y gall fod yn fwy uniongyrchol atebol iddynt.

Mae'r system ysgolion uwchradd yn parhau i fod yn llai costeffeithiol nag y dylai ac mae canlyniadau TGAU mewn ysgolion uwchradd yn is na'r disgwyl

- 20 Mae'r Cyngor wedi cael effaith gyfyngedig ar lefel y cyflawniad academaidd yn ei ysgolion. Er gwaethaf rhai gwelliannau untro nodedig, fel gwelliant sylweddol ar gyfer disgyblion sy'n cyflawni trothwy lefel 2+ yn ystod haf 2014, mae cyrhaeddiad academaidd yn ysgolion y Cyngor yn parhau i fod islaw cyfartaledd Cymru ac nid yw'n gwella mor gyflym â manau eraill yng Nghymru. Er i'r Cyngor bennu rhai targedau heriol ar gyfer ei ysgolion yn ystod 2015-16, dim ond gwella ychydig y gwnaeth y canlyniadau o haf 2015. Mae'r dadansoddiad o berfformiad ysgolion gan Estyn, yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn, yn darparu sylwebaeth ychwanegol ar berfformiad.
- 21 Gwnaethom gofnodi yn ein Hadroddiad Gwella Blynyddol ar gyfer 2013-14, fod canlyniadau TGAU wedi gwella yn 2014 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol ond bod y canlyniadau hefyd yn parhau i fod yn y chwarter isaf ar gyfer cynghorau yng Nghymru. Dengys **Arddangosyn 2** ganran y disgyblion yn ysgolion Wrecsam a gyflawnodd bum neu fwy gradd TGAU dda, gan gynnwys Cymraeg (iaith gyntaf) neu Saesneg a mathemateg (trothwy lefel 2+). Dangosodd y canlyniadau ar gyfer 2015 welliant bach arall yn Wrecsam, ond gwnaeth y canlyniadau ledled Cymru wella hyd yn oed yn fwy, gan ledu'r bwlch cyrhaeddiad.

Arddangosyn 2: Collodd ysgolion yn Wrecsam dir o gymharu â chyfartaledd Cymru yn 2015

Ffynhonnell: StatsCymru

Mae'r gost o gynnal y system ysgolion uwchradd ymhell uwchlaw'r cyfartaledd

- 22 Dengys dadansoddiad o ffurflenni cyfrifon³ refeniw 2015-16 - sy'n canolbwyntio ar y gyllideb gyffredinol i ysgolion - fod y Cyngor wedi dosrannu £35,243 miliwn i wariant yn, neu ar ran, ei ysgolion uwchradd. Mae hyn yn cyfateb i £5,613 fesul disgybl - y pedwerydd ffigur uchaf yng Nghymru a rhyw 7.6 y cant yn uwch na'r cyfartaledd. Mae **Arddangosyn 3** yn rhannu'r gyllideb arfaethedig gros ar gyfer ysgolion uwchradd yn Wrecsam yn rhannau cyfansoddol.

Arddangosyn 3: Gwariant arfaethedig gros ar ysgolion uwchradd (2015-16)

Categori	£ fesul disgybl		Safle Wrecsam (allan o 22)
	Wrecsam	Cyfartaledd Cymru	
Cyllideb ysgolion unigol	£4,954	£4,888	11eg
Anghenion dysgu ychwanegol	£215	£163	n/a
Cyfanswm yr arian a adenillwyd rhwng awdurdodau	£154	£32	n/a
Staff	£62	£9	n/a
Cyllideb ysgolion eraill	£228	£128	n/a
Gwariant cyfalaf a godwyd ar y cyfrif refeniw	£0	£7	n/a
Cyfanswm: cyllideb ysgolion (uwchradd)	£5,613	£5,227	4ydd

Ffynhonnell: ffurflen cyfrif refeniw

- 23 Dengys **Arddangosyn 3** fod y gyllideb ysgolion unigol⁴ a ddirprwywyd i ysgolion uwchradd ond ychydig yn uwch na'r cyfartaledd. Fodd bynnag, mae gwariant arfaethedig yn y rhan fwyaf o'r categorïau eraill yn y gyllideb ysgolion ymhell uwchlaw'r cyfartaledd - gan arwain at gyfanswm cyllideb ysgolion ar gyfer ysgolion uwchradd sydd ymhlith yr uchaf yng Nghymru.

³ Caiff ffurflenni cyfrifon refeniw eu cwblhau a'u cyflwyno bob blwyddyn i Lywodraeth Cymru gan bob cyngor yng Nghymru. Mae'r ffurflenni yn rhoi manylion y gwariant arfaethedig ar addysg a gwasanaethau eraill, ac fe'u paratwir ar sail fformat cyson.

⁴ Mae cyllideb ysgolion unigol yn arian a ddirprwyir i ysgolion ac a reolir gan y corff llywodraethu. Nid yw gweddill y gyllideb ysgolion wedi ei dirprwyo ac fe'i rheolir gan y Cyngor.

- 24 Nid ydym wedi ymchwilio i'r rheswm pam fod y ffigurau yn **Arddangosyn 3** fel y maent. Yn y gorffennol, rydym wedi awgrymu i'r Cyngor fod cost lleoedd gwag mewn ysgolion uwchradd yn cyfrannu at gostau cynnal uchel y system. Fodd bynnag, gan y bydd cyllidebau dirprwyedig ysgolion yn talu'r rhan fwyaf o'r costau sy'n gysylltiedig â lleoedd gwag, mae cyfle i'r Cyngor ymchwilio i'r ffactorau sy'n cyfrannu at y cyllidebau uchel nas dirprwyir yn y gyllideb ysgolion. Byddai'r dadansoddiad hwnnw yn helpu'r Cyngor i ddeall y potensial ar gyfer lleihau costau - neu a allai ysgolion reoli'r gwariant cysylltiedig yn fwy effeithiol.
- 25 Gan fod gwariant fesul disgybl yn gymharol uchel, mae'n annhebygol fod anallu'r Cyngor i gyfateb yn gyson i'r cyflymder gwella cyfartalog wedi ei achosi gan brinder adnoddau. Fodd bynnag, gallai gwelliant is na'r cyfartaledd o ran cyrhaeddiad academaidd fod yn gysylltiedig â'r ffordd y defnyddir yr adnoddau hynny. Mewn cyferbyniad â'r rhan fwyaf o'r meysydd gwasanaeth a welodd eu cyllidebau yn lleihau, cynyddodd y Cyngor y cyllidebau ar gyfer ei ysgolion 0.6 y cant yn 2015-16 i adlewyrchu'r targedau gwella cyrhaeddiad yr oedd wedi'u gosod. Er gwaethaf gwelliannau cynyddrannol diweddar mewn perfformiad, efallai y bydd angen i'r Cyngor ystyried atebion mwy arloesol i annog newid sylweddol o ran cyrhaeddiad academaidd.

Gwerthusiad Estyn o berfformiad ysgolion

- 26 Mae cyfran y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn Wrecsam ychydig yn is na chyfartaledd Cymru. Ystyrir hyn wrth werthuso'r perfformiad yn yr awdurdod.
- 27 Mewn ysgolion cynradd, mae perfformiad yn 2015 wedi gwella yn nangosydd y cyfnod sylfaen ac yn nangosydd pwnc craidd cyfnod allweddol 2. Fodd bynnag, mae perfformiad yn y ddau ddangosydd hyn yn parhau i fod yn is o lawer na'r hyn a geir mewn awdurdodau tebyg. Mae perfformiad yn nangosydd y pwnc craidd yng nghyfnod allweddol 3 wedi dangos gwelliant tebyg, ond mae hefyd yn parhau i fod yn is o lawer na'r hyn a geir mewn awdurdodau tebyg.
- 28 Yng nghyfnod allweddol 4, mae perfformiad yn y trothwy lefel 2 gan gynnwys Cymraeg neu Sasneg a mathemateg wedi gwella ychydig yn 2015. Fodd bynnag, mae perfformiad ar gyfer hyn a phob prif ddangosydd arall yng nghyfnod allweddol 4 yn is o lawer na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru, ac yn is o lawer na'r hyn a geir mewn awdurdodau tebyg, am y bedwaredd flwyddyn yn olynol. Mae Wrecsam wedi methu â chyflawni unrhyw un o'r meincnodau cyfnod allweddol 4 ar gyfer perfformiad a bennwyd gan Lywodraeth Cymru am y drydedd flwyddyn yn olynol.
- 29 Yn 2015, roedd perfformiad disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn y prif ddangosyddion ym mhob cyfnod yn is na chyfartaledd Cymru ac yn is na'r hyn a geir mewn awdurdodau tebyg.
- 30 Ar y cyfan, roedd presenoldeb mewn ysgolion cynradd ac uwchradd ar y lefel gyfartalog ar gyfer Cymru dros y tair blynedd diwethaf neu'n agos at y ffigur hwnnw.

Parhaodd gwasanaethau cymdeithasol i ddatblygu yn ystod 2014-15, gyda chynnydd yn y rhan fwyaf o'r meysydd y nodwyd yn flaenorol bod angen eu gwella ac roedd trefniadau gwell ar waith ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd a defnyddwyr gwasanaethau

- 31 Cyhoeddodd AGGCC ei **Hadroddiad Gwerthuso Perfformiad 2014-15** ar gyfer Wrecsam ym mis Hydref 2015. Mae'r adran hon o'r adroddiad yn darparu crynodeb byr o'r canfyddiadau allweddol yn adolygiad blynyddol AGGCC; mae'r adroddiad llawn ar gael yn www.aggcc.org.uk.
- 32 Canfu AGGCC fod y Cyngor wedi parhau i ail-lunio ei wasanaethau mewn ymateb i bwysau ariannol a Deddf Llesiant Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) sy'n parhau i lywio newid a darparu'r cyfeiriad strategol ar gyfer gwasanaethau. Mae'r adran gwasanaethau cymdeithasol wedi parhau i ddatblygu ei wasanaethau gydag ymrwymiad cadarn i atal ac ymyrryd yn gynnar, gyda'r nod o gefnogi annibyniaeth a chynhwysiant cymdeithasol a lleihau dibyniaeth ar wasanaethau.
- 33 Mae datblygu strategaethau comisiynu a datganiadau sefyllfa o'r farchnad mewn gwasanaethau plant ac oedolion wedi diffinio'n well y cyfeiriad strategol ar gyfer datblygu gwasanaethau. Dangosodd y Cyngor ei ymrwymiad i anghenion plant a phobl ifanc drwy eu cynnwys fel thema drawsbynciol o fewn holl flaenoriaethau'r Cyngor. Mae diogelwch, iechyd, annibyniaeth a lles pobl hŷn agored i niwed hefyd yn flaenoriaeth allweddol yng Nghynllun y Cyngor. Mae'r Cyngor wedi bod yn rhagweithiol wrth lywio'r agenda atal ac ymyrryd yn gynnar yn ei gontractau â'r trydydd sector a chyda darparwyr annibynnol. Mae angen i gynlluniau strategol mewn rhai meysydd gwasanaeth, fel iechyd meddwl a gwasanaethau i ofalwyr gael eu cwblhau neu eu diweddarau a'u hategu gan gynlluniau gweithredu cyflawni.
- 34 Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd yn erbyn y rhan fwyaf o'r meysydd gwella a nodwyd gan AGGCC y llynedd. Mewn rhai achosion, mae hyn yn parhau i fod yn waith ar droed ac mae angen gwella ymhellach. Mae'r Cyngor wedi cyflwyno newidiadau gwasanaeth sefydliadol mawr yn y trefniadau mynediad i wasanaethau oedolion yn ystod y flwyddyn, wrth baratoi ar gyfer cyflwyno un pwynt mynediad sy'n gyson â'r agenda integreiddio, a hefyd i wella ymarfer mewn perthynas ag atgyfeiriadau diogelu oedolion.
- 35 Ym maes gwasanaethau plant, cynhaliwyd perfformiad da mewn llawer o feysydd wedi'u mesur gan ddangosyddion perfformiad ac mae wedi gwella mewn rhai meysydd lle roedd perfformiad yn wannach. Er bod amseroldeb asesiadau wedi parhau i wella, erys yn faes y mae angen ei wella o gymharu â siroedd eraill yng Nghymru, ac mae'r cynnydd yn y gyfradd ailatgyfeirio eleni yn ddatblygiad siomedig. Mae ffactorau eraill fel y cynnydd sydyn yn nifer y plant ar y gofrestr amddiffyn plant, y gostyngiad sylweddol yn nifer y plant sy'n derbyn gofal, a'r rhyngwyneb rhwng gwasanaethau statudol a gwasanaethau ataliol yn feysydd y mae'r Cyngor yn eu monitro ac yn rhoi ystyriaeth ofalus iddynt.

- 36 Mae'r Cyngor wedi gweithio'n galed i wella'r broses ymgysylltu â'r cyhoedd a defnyddwyr gwasanaethau. Arweiniwyd y broses ymgysylltu gan yr ymgynghoriadau ail-lunio ond ceir enghreifftiau hefyd o'r Cyngor yn defnyddio amrywiaeth o fesurau i gael adborth a mewnbwn gan ddefnyddwyr gwasanaethau a'u teuluoedd. Cydnabu'r Cyngor fod hon yn agenda flaengar a bod angen i'r gwelliant barhau.
- 37 Fel rhan o waith Cynaliadwyedd Gwasanaethau Cymdeithasol Swyddfa Archwilio Cymru yn y chwe chyngor yn y Gogledd, lluniwyd dogfen i'r Cyngor a oedd yn cyflwyno'r canlynol:
- a y galw yn y dyfodol am wasanaethau cymdeithasol yn Wrecsam drwy feincnodi amcanestyniadau o'r boblogaeth ar gyfer plant a phobl hŷn; a
 - b chyfres o ddadansoddiadau ar ffurf graff a oedd yn cyfuno data ariannol a data perfformiad ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol yn Wrecsam dros sawl blwyddyn ac a oedd hefyd yn gosod y Cyngor yng nghyd-destun y 21 cyngor arall yng Nghymru.
- 38 Nid oedd unrhyw argymhellion na chasgliadau'n codi o'r gwaith hwn. Cafodd pob cyngor becyn data a oedd yn cynnwys data gwerth am arian a gwnaethom hwyluso gweithdy ar gyfer ardal gyfan y Gogledd i gyfarwyddwyr gwasanaethau cymdeithasol ac uwch reolwyr allweddol eraill. Cawsom adborth cadarnhaol ar yr allbwn ac rydym yn aros i weld sut y bydd y Cyngor yn defnyddio'r dull gweithredu hwn yn y dyfodol.

Y defnydd o adnoddau

Nid yw'r trefniadau i reoli adnoddau'r Cyngor yn ddigon cadarn a chyson, ac mae cryfderau yn cael eu tanseilio mewn rhai meysydd gan ddulliau nad ydynt yn gyfredol mwyach a heriau o ran capasiti

- 39 Mae crynodeb o'n hasesiad o ddefnydd y Cyngor o adnoddau wedi'i gynnwys yma. Ceir rhagor o fanylion yn [Adroddiad Asesu Corfforaethol 2015](#) y Cyngor.
- 40 Daethom i'r casgliad bod gan y Cyngor hanes blaenorol o gynllunio ariannol darbodus a rheolaeth gyllidebol gadarn sy'n darparu sail gadarn ar gyfer ei raglen newid bellgyrhaeddol. Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
- a mae gan y Cyngor hanes blaenorol da o weithredu o fewn ei gyllideb, wedi ei ategu gan drefniadau pennu cyllideb a monitro cyllideb effeithiol;
 - b mae gan y Cyngor hanes o reoli adnoddau ariannol yn dda, gyda safbwynt ariannol cryf a gwerthfawr o fewn yr uwch dîm arwain;
 - c mae gan y Cyngor hanes blaenorol da o gyflawni ei gynlluniau arbedion;
 - ch yn ddiweddar, mae'r Cyngor wedi mabwysiadu polisi ar nodau incwm a chodi tâl i leihau costau darparu gwasanaethau;
 - d mae gan y Cyngor strategaeth cronfeydd wrth gefn ffurfiol, mae'n adolygu lefel ei gronfeydd wrth gefn yn rheolaidd ac nid yw wedi gorfod defnyddio'r cronfeydd wrth gefn i fantoli ei gyllideb;
 - dd mae'r Cyngor wedi recriwtio partner ail-lunio i gyflymu datblygiadau a chynnig arbenigedd ychwanegol, er mwyn nodi ffyrdd gwell o weithio i gyflawni arbedion yn ystod oes y cynllun ariannol tymor canolig cyfredol; ac
 - e mae'r Cyngor wedi cydnabod yr angen i barhau i atgyfnerthu ei gapasiti caffael a'i arbenigedd i hyrwyddo dulliau monitro a rheoli contractau yn effeithiol, wrth i'r rhaglen ail-lunio aeddfedu.
- 41 Canfuwyd y canlynol hefyd:
- a mae trefniadau cynllunio'r gweithlu yn y Cyngor wedi'u hintegreiddio'n dda ond gall systemau rheoli pobl nad ydynt yn gyfredol mwyach, pwysau o ran capasiti a galluogrwydd, a materion diwylliannol arafu cynnydd;
 - b mae rheolaeth strategol y Cyngor o'i asedau yn dda ar y cyfan, ond tanseilir hyn gan drefniadau rheoli perfformiad a chronfa ddata nad ydynt yn gwbl effeithiol; ac
 - c mae swyddogaethau technoleg gwybodaeth a rheoli gwybodaeth y Cyngor yn ategu gwasanaethau ond nid yw'r Cyngor yn cael gwerth llawn o'r swyddogaethau galluogi hyn.

Cyhoeddodd yr Archwilydd Penodedig farn archwilio ddiamod ar y cyfrifon a rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am faterion allweddol yr oedd angen ymdrin â hwy ym mis Rhagfyr 2015

- 42 Ar 27 Tachwedd 2015, cyflwynodd yr Archwilydd Cyffredinol Lythyr Archwilio Blynyddol i'r Cyngor. Mae'r llythyr yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o'i gyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fel yr Archwilydd Penodedig a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio. Rhoddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn archwilio ddiamod ar ddatganiadau cyfrifyddu'r Cyngor, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor.
- 43 Ceir copi o'r llythyr Archwilio Blynyddol yn [Atodiad 2](#) yn yr adroddiad hwn.

Llywodraethu

Mae trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd yn gryf ar y cyfan, ond byddai gwell trefniadau cydgysylltu rhwng y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgor Craffu yn fanteisiol

- 44 Mae crynodeb o'n hasesiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor wedi'i gynnwys yma. I gael rhagor o fanylion, cyfeiriwch at [Adroddiad Asesu Corfforaethol 2015](#) y Cyngor.
- 45 Daethom i'r casgliad bod trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd y Cyngor yn dda ar y cyfan. Daethom i'r casgliad hwn oherwydd:
- a mae rolau a chyfrifoldebau clir, wedi'u hategu gan werthoedd ac ymddygiad priodol, yn hyrwyddo llywodraethu da ac atebolrwydd cadarn;
 - b mae trefniadau i gefnogi aelodau wedi cael eu hatgyfnerthu, ond mae gan ansawdd lleiafrif o adroddiadau a chofnodion y potensial i leihau effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd aelodau;
 - c mae'r broses o wneud penderfyniadau yn y Cyngor yn gadarn ac effeithiol ar y cyfan;
 - ch mae trefniadau craffu yn cael eu hatgyfnerthu, ond byddai gwell trefniadau cydgysylltu rhwng y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgor Craffu yn fanteisiol; ac
 - d mae dull y Cyngor o ymgysylltu â'i randdeiliaid yn hyrwyddo atebolrwydd da.

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal asesiad gwella blynyddol, a chyhoeddi adroddiad gwella blynyddol, ar gyfer pob awdurdod gwella yng Nghymru. Mae'r gofyniad hwn yn cwmpasu cynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub.

Lluniwyd yr adroddiad hwn gan staff Swyddfa Archwilio Cymru ar ran yr Archwilydd Cyffredinol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 24 o'r Mesur. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 19 i gyflwyno adroddiad sy'n ardystio ei fod wedi cynnal asesiad gwella o dan adran 18 ac yn nodi a yw o'r farn, o ganlyniad i'w archwiliad o'r cynllun gwella o dan adran 17, fod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran cynllunio gwelliant o dan adran 15.

Mae gan awdurdodau gwella ddyletswydd gyffredinol i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni eu swyddogaethau'. Diffinnir awdurdodau gwella fel cynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub.

Yr asesiad gwella blynyddol yw'r prif ddarn o waith sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei ddyletswyddau. Mae'r asesiad gwella yn asesiad sy'n edrych i'r dyfodol o'r tebygolrwydd y bydd awdurdod yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Mae hefyd yn cynnwys asesiad ôl-weithredol i nodi a yw awdurdod wedi cyflawni'r gwelliannau a gynlluniwyd ganddo er mwyn llunio barn ar hanes yr awdurdod o ran sicrhau gwelliant. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi ei waith archwilio ac asesu mewn adroddiad gwella blynyddol cyhoeddedig ar gyfer pob awdurdod (o dan adran 24).

O dan rai amgylchiadau, gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), y cyflwynir adroddiad arnynt i'r awdurdod a'r Gweinidogion, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Un o weithgareddau atodol pwysig yr Archwilydd Cyffredinol yw cydgysylltu gwaith asesu a gwaith rheoliadol (sy'n ofynnol o dan adran 23), sy'n ystyried rhaglen waith gyffredinol pob rheoleiddiwr perthnasol mewn awdurdod gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd ystyried gwybodaeth a rennir gan reoleiddwyr perthnasol (o dan adran 33) yn ei asesiadau.

Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol

Y Cyngorydd Mark Pritchard – Arweinydd
Dr Helen Paterson – Prif Weithredwr
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam
Neuadd y Dref
Wreccsam
LL11 1AY

Annwyl Gyngorydd Pritchard a Dr Paterson

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam 2014-15

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r broses o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 30 Medi 2015, rhoddais farn archwilio ddiamod ar y datganiadau cyfrifyddu, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa a thrafodion ariannol y Cyngor. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon. Hysbyswyd aelodau'r Pwyllgor Archwilio am y materion allweddol a oedd yn deillio o'r archwiliad o'r cyfrifon yn fy adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 24 Medi 2015, a chyhoeddwyd memorandwm manylach ym mis Tachwedd 2015.

Cyhoeddais dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau ar 30 Medi 2015.

Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon ac rwyf hefyd wedi dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd fel rhan o'r Asesiad Gwella o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Cwblhaodd fy nhîm y maes gwaith ar gyfer asesiad corfforaethol yn ystod mis Hydref 2015, gan ganolbwyntio ar berfformiad a chanlyniadau blaenorol y Cyngor yn ogystal â'r trefniadau allweddol sydd eu hangen i ategu gwelliannau mewn gwasanaethau a swyddogaethau. Rhagwelaf y byddaf yn cyflwyno adroddiad asesu corfforaethol drafft i'r Cyngor ym mis Ionawr 2016.

Bydd fy Adroddiad Gwella Blynyddol yn tynnu sylw at feysydd lle nad yw effeithiolrwydd y trefniadau hyn wedi'i ddangos eto neu lle y gellid gwneud gwelliannau.

Nid yw'r gwaith a wnaed gennyf hyd yma yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol hyd yma

Nid yw'r gwaith a wnaed yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi unrhyw faterion sylweddol hyd yma mewn perthynas â'r cyfrifon na systemau ariannol allweddol y Cyngor. Byddaf yn rhoi gwybod i'r pennaeth Cyllid am unrhyw faterion allweddol unwaith y bydd rhaglen gwaith ardystio eleni wedi'i chwblhau.

Ar hyn o bryd, disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2014-15 fod yn unol â'r ffi y cytunwyd arni a nodir yn yr Amlinelliad o'r Archwiliad Blynyddol.

Yn gywir

Derwyn Owen

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Atodiad 3 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2015-16

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ebrill 2015	Y cydnerthedd ariannol mewn cynghorau	<p>A1 Dylai cynghorau sicrhau bod eu cynllun corfforaethol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wrth wraidd y broses o lywio cynlluniau gwasanaeth a strategaethau ategol eraill gan gynnwys y gweithlu, technoleg gwybodaeth a gwariant cyfalaf; • yn cynnal blaenolwg tair i bum mlynedd o leiaf a'i fod yn unol â'r cynllun ariannol tymor canolig a strategaethau ategol eraill; a • dylai nodi'n glir rôl ddymunol y cyngor mewn pum mlynedd - y model ar gyfer darparu gwasanaethau â blaenoriaeth a'r seilwaith a'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni blaenoriaethau yn y dyfodol o fewn y cyllid sydd ar gael. <p>A2 Dylai'r cynllun ariannol tymor canolig nodi'r prif risgiau ariannol a thymoriaethau allweddol a dylai uwch swyddogion a chynghorwyr graffu arnynt a'u herio'n effeithiol cyn mabwysiadu'r cynllun.</p> <p>A3 Mae angen i gynghorau sicrhau bod diffygion ariannol yn cael eu rhagamcanu'n gywir a'u cysoni'n llawn â chynlluniau arbed manwl ar gyfer pob blwyddyn o oes y cynllun ariannol tymor canolig.</p> <p>A4 Dylai cynghorau adolygu digonolrwydd y trefniadau sicrwydd ariannol sy'n sail i gyflawni cynlluniau arbed blyneddol, gan gynnwys lefel y gwaith craffu a herio a gynigir gan gynghorwyr.</p> <p>A5 Dylai cynghorau sicrhau bod ganddynt strategaeth cronfeydd wrth gefn gynhwysfawr sy'n amlinellu diben penodol cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy cronedig fel rhan o'u Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A6 Dylai cynghorau ddatblygu polisiau cwbl gorfforaethol ar gynhyrchu incwm gyda'r nod o gynyddu ffrydiau refeniw a lleihau pwysau ariannol.</p> <p>A7 Dylai cynghorau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atgyfnerthu trefniadau pennu a monitro cyllidebau er mwyn sicrhau cydnerthedd ariannol; ac • adolygu cwmpas ac effeithiolrwydd eu systemau a'u rheolaethau ariannol mewnol ac allanol er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben ac yn rhoi rhybudd cynnar am wendidau mewn systemau allweddol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ebrill 2015	Y cydnerthedd ariannol mewn cynghorau	<p>A8 Rhaid i gynghorau adolygu eu timau cyllid a sicrhau bod ganddynt ddigon o adnoddau a gallu i fodloni gofynion yn y dyfodol.</p> <p>A9 Mae angen i swyddogion cynghorau sicrhau bod gan gynghorwyr y wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyflawni gwaith llywodraethu a herio effeithiol drwy ymestyn cyfleoedd hyfforddi a llunio gwybodaeth reoli o ansawdd uchel.</p>
Mehefin 2015	Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar	<p>A1 Egluro natur a gweithrediad consortia. Nodwyd gennym fod ansicrwydd parhaus ynglŷn â rhai agweddau ar natur consortia rhanbarthol a'u cwmpas nawr ac yn y dyfodol (paragraffau 2.2 i 2.20). Felly, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dylai awdurdodau lleol egluro a yw gwasanaethau consortia yn cael eu darparu ar y cyd neu a ydynt yn wasanaethau a gomisiynwyd (mae gwasanaethau a ddarperir o dan drefniadau cydbwyllgor yn wasanaethau a ddarperir ar y cyd ac nid ydynt yn wasanaethau a gomisiynwyd. <p>A2 Canolbwyntio ar ganlyniadau drwy waith cynllunio tymor canolig. Nodwyd gennym fod ffocws ar gamau gweithredu byrdymor ac ansicrwydd ynglŷn â dyfodol consortia yn rhwystro'r gwaith o ddatblygu consortia rhanbarthol effeithiol (paragraffau 2.33 i 2.36; 3.16 i 3.17). Felly, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gan na chaiff unrhyw raglen bosibl i ad-drefnu awdurdodau lleol ei rhoi ar waith yn llawn tan 2020, dylai Llywodraeth Cymru a chonsortia rhanbarthol ddatblygu cynlluniau tair blynedd ar gyfer datblygu consortia rhanbarthol ymhellach, pennu eu cwmpas a'u cyllid, wedi'u cysylltu ag amcanion strategol priodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Mehefin 2015	<p>Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar</p>	<p>A3 Datblygu cydberthnasau mwy cydweithredol ar gyfer y system gwella ysgolion.</p> <p>Cyfrannodd llawer o bartneriaid gwella ysgolion at y gwaith o ddatblygu'r Model Cenedlaethol ar gyfer Gweithio'n Rhanbarthol ond nodwyd gennym nad oedd hyn wedi arwain at ddatblygu cydberthnasau digon cydweithredol (paragraffau 2.25 i 2.32). Felly, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylai consortia rhanbarthol ddatblygu trefniadau gwell ar gyfer rhannu arfer a chefnogi effeithlonrwydd (er enghraifft, gallai un consortiwm arwain y gwaith o fynd i'r afael â mater neu gallai fod ganddo gyfrifoldeb gweithredol am ddatblygu polisi). • Dylai Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol gydnabod cyd-ddibyniaeth yr holl bartneriaid wrth gyflawni eu rolau gwella ysgolion a chytuno ar ddull o wneud y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> – rhannu gwybodaeth am ddatblygiadau sy'n ymwneud â gwella ysgolion ac ymgynghori yn eu cylch; – datblygu cydberthnasau cydweithredol sy'n seiliedig ar atebolrwydd a rennir; a – chynnal adolygiadau system gyfan a chysoni'r ddealltwriaeth o gonsortia rhanbarthol a sefyllfa consortia rhanbarthol ym mhob un o strategaethau perthnasol Llywodraeth Cymru. <p>A4 Datblygu arweinwyr effeithiol a denu'r dalent orau.</p> <p>Mae consortia rhanbarthol, awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru oll wedi'i chael hi'n anodd recriwtio uwch arweinwyr ar gyfer addysg a nodwyd gennym nad oes fawr ddim wedi'i wneud i fynd i'r afael â hyn (paragraffau 2.37 i 2.40). Felly, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol gydweithredu i wneud rolau arwain ym maes addysg yn fwy deniadol er mwyn denu'r arweinwyr mwyaf talentog ar gyfer y system gwella ysgolion; a • dylai awdurdodau lleol gydweithredu er mwyn cefnogi datblygiad proffesiynol uwch arweinwyr a sicrhau bod trefniadau rheoli perfformiad priodol ar waith ar gyfer uwch arweinwyr.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Mehafin 2015	<p>Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar</p>	<p>A5 Gwella effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu a rheoli consortia rhanbarthol.</p> <p>Er bod cynnydd yn parhau i gael ei wneud, nodwyd nad yw consortia rhanbarthol wedi datblygu trefniadau llywodraethu a rheoli ariannol cwbl effeithiol eto (paragraffau 3.2 i 3.36). Felly, rydym yn argymhell y dylai awdurdodau lleol a'u consortia rhanbarthol wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gwneud gwell defnydd o hunanwerthusiadau o'u perfformiad a'u trefniadau llywodraethu i ategu gwaith cynllunio busnes a'u hadolygiadau blynyddol o drefniadau llywodraethu er mwyn llywio eu datganiadau llywodraethu blynyddol; • gwella prosesau gwella perfformiad gan gynnwys gwella prosesau cynllunio busnes, defnyddio mesurau perfformiad clir a mesuradwy ac asesu gwerth am arian; • sicrhau bod rheoli risg strategol yn rhan annatod o'u trefniadau rheoli a chyflwyno adroddiadau rheolaidd ar lefel y cydbwyllgor neu'r bwrdd; • datblygu eu trefniadau rheoli ariannol er mwyn sicrhau bod gweithgarwch cyllidebu, monitro ariannol ac adrodd yn cwmpasu'r holl incwm a gwariant perthnasol, gan gynnwys arian grant a gaiff ei wario drwy awdurdodau lleol; • datblygu trefniadau craffu ar y cyd y consortia yn gyffredinol yn ogystal â gwaith craffu perfformiad a wneir gan awdurdodau unigol, a all gynnwys sefydlu cydbwyllgor craffu neu waith cydgysylltiedig gan bwyllgorau craffu awdurdodau lleol; • sicrhau bod prosesau gwneud penderfyniadau a threfniadau consortia yn agored ac yn dryloyw; • adnabod unrhyw wrthdaro buddiannau posibl a mynd i'r afael ag ef; a phan fo gan staff fwy nag un cyflogwr, dylai consortia rhanbarthol sicrhau bod llinellau atebolrwydd yn glir a bod pob aelod o staff yn ymwybodol o'r rolau a gyflawnir; a • datblygu strategaethau cyfathrebu cadarn ar gyfer ymgysylltu â phob rhanddeiliad allweddol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	<p>Adolygu Trefniadau Diogelu Corfforaethol mewn Cyngorau yng Nghymru</p>	<p>A1 Gwella arweinyddiaeth gorfforol a chydymffurfio â pholisi Llywodraeth Cymru ar ddiogelu drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • penodi uwch swyddog arweiniol sy'n atebol am ddiogelu ac amddiffyn plant a phobl ifanc ac sydd â chyfrifoldebau corfforaethol am gynllunio gwelliannau; • penodi aelod diogelu arweiniol; a • lledaenu gwybodaeth am y penodiadau hyn i bob aelod o staff a rhanddeiliad a'i diweddarau yn rheolaidd. <p>A2 Sicrhau bod polisi cwbl gorfforaethol ar ddiogelu sy'n cwmpasu holl wasanaethau'r Cyngor er mwyn cynnig cyfeiriad strategol clir a llinellau atebolrwydd clir ym mhob rhan o'r Cyngor.</p> <p>A3 Atgyfnerthu'r trefniadau ar gyfer recriwtio staff a gwirfoddolwyr mewn modd diogel drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) a chydymffurfiaeth â pholisïau recriwtio'n ddiogel yn cwmpasu'r holl wasanaethau sy'n dod i gysylltiad â phlant; • creu system cydymffurfiaeth gorfforaethol integredig i gofnodi a monitro lefelau cydymffurfiaeth o ran gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd; a • gofyn am arferion recriwtio'n ddiogel ymhlith partneriaid yn y trydydd sector ac ar gyfer gwirfoddolwyr sy'n darparu gwasanaethau a gomisiynir a/neu a ddefnyddir gan y Cyngor a ategir gan gontract neu gytundeb lefel gwasanaeth. <p>A4 Sicrhau bod pob aelod perthnasol o staff a phob aelod a phartner perthnasol yn deall eu cyfrifoldebau o ran diogelu drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod hyfforddiant diogelu yn orfodol a bod ei gwmpas yn cael ei ymestyn i gynnwys holl feysydd gwasanaeth perthnasol y Cyngor a'i fod yn cael ei gynnwys fel rhywbeth safonol mewn rhaglenni sefydlu; • llunio system gwbl gorfforaethol i nodi, olrhain a monitro cydymffurfiaeth o ran cael hyfforddiant diogelu yn holl adrannau'r Cyngor ac ymhlith aelodau etholedig, ysgolion, llywodraethwyr a gwirfoddolwyr; a • mynnu bod staff perthnasol, mewn sefydliadau partner sydd wedi'u comisiynu i weithio i'r Cyngor drwy ddarparu gwasanaethau i blant a phobl ifanc, yn cael hyfforddiant diogelu.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	<p>Adolygu Trefniadau Diogelu Corfforaethol mewn Cyngorau yng Nghymru</p>	<p>A5 Wrth ddiwygio'r canllawiau, dylai Llywodraeth Cymru egluro'r hyn y mae'n ei ddisgwyl gan awdurdodau lleol o ran rolau a chyfrifoldebau'r swyddog dynodedig o fewn gwasanaethau addysg a'r unigolyn a enwir ar lefel uwch reolwr sy'n gyfrifol am hyrwyddo diogelwch plant.</p> <p>A6 Gwella atebolrwydd am weithgarwch diogelu corfforaethol drwy gyflwyno adroddiadau rheolaidd ar faterion diogelu a sicrwydd i'r pwyllgor(au) craffu yn erbyn set gytbwys o wybodaeth am berfformiad ym mhob rhan o'r Cyngor sy'n cynnwys y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meincodi a chymariaethau ag eraill; • casgliadau adolygiadau archwilio/arolygu mewnol ac allanol; • data perfformiad sy'n seiliedig ar wasanaethau; • data personél allweddol megis hyfforddiant diogelu a gwiriadau recriwtio'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd; a • pherfformiad contractwyr a gwasanaethau a gomisiynwyd o ran cydymffurfio â chyfrifoldebau diogelu'r Cyngor. <p>A7 Sefydlu rhaglen dreigl o adolygiadau archwilio mewnol i brofi systemau a chynnal adolygiadau o gydymffurfiaeth o ran arferion diogelu'r Cyngor.</p> <p>A8 Sicrhau y caiff y risgiau sy'n gysylltiedig â diogelu plant eu hystyried ar lefel gorfforaethol a lefel gwasanaeth wrth ddatblygu cynlluniau rheoli risg a chytuno arnynt ym mhob rhan o'r Cyngor.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2015	<p>Helpu Pobl Hŷn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?</p>	<p>A1 Gwella trefniadau llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol mewn perthynas â materion pobl hŷn drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • penodi uwch swyddog arweiniol sy'n gyfrifol am gydgysylltu ac arwain gwaith y Cyngor ar wasanaethau pobl hŷn. • ailalinio gwaith cydgysylltwyr y strategaeth pobl hŷn er mwyn helpu i ddatblygu a chyflawni cynlluniau ar gyfer gwasanaethau sy'n cyfrannu at annibyniaeth pobl hŷn; • penodi aelod yn hyrwyddwr gwasanaethau pobl hŷn; a • lledaenu gwybodaeth am y penodiadau hyn i bob aelod o staff a rhanddeiliad a'i diweddar yn rheolaidd. <p>A2 Gwella prosesau cynllunio strategol a chydgyssylltu gweithgarwch yn well ar gyfer gwasanaethau i bobl hŷn drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod cynlluniau gweithredu cynhwysfawr ar waith sy'n cwmpasu gwaith holl adrannau perthnasol y Cyngor a gwaith rhanddeiliaid allanol y tu allan i faes iechyd a gofal cymdeithasol; a • gweithio gyda thrigolion a phartneriaid i ddatblygu cynlluniau ac wrth ddatblygu blaenoriaethau a chytuno arnynt. <p>A3 Ymgysylltu'n well a phobl hŷn a gwella'r ffordd y caiff gwybodaeth ei lledaenu iddynt drwy sicrhau bod gwasanaethau cyngor a gwybodaeth wedi'u cyflunio'n briodol a'u bod yn diwallu anghenion y rhai sy'n eu cael.</p> <p>A4 Sicrhau y caiff perfformiad yr ystod o wasanaethau sy'n helpu pobl hŷn i fyw'n annibynnol eu rheoli'n effeithiol drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pennu mesurau priodol i alluogi aelodau, swyddogion a'r cyhoedd i lunio barn ar gynnydd wrth gyflawni camau gweithredu ar gyfer holl wasanaethau'r Cyngor; • sicrhau bod gwybodaeth am berfformiad yn ymdrin â gwaith yr holl asiantaethau perthnasol ac yn enwedig y rhai y tu allan i faes iechyd a gwasanaethau cymdeithasol; a • nodi mesurau i farnu mewnbynnau, allbynnau ac effaith fel y gellir deall effaith toriadau cyllidebol a chefnogi gweithgarwch goruchwylio a chraffu.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2015	<p>Helpu Pobl Hŷn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?</p>	<p>A5 Sicrhau cydymffurfiaeth â Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus wrth gynnal asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodi sut y bydd newidiadau i wasanaethau neu doriadau mewn cyllidebau yn effeithio ar grwpiau â nodweddion gwarchoddedig; • mesur yr effaith bosibl a'r camau lliniaru a gymerir er mwyn lleihau'r effaith negyddol bosibl ar grwpiau â nodweddion gwarchoddedig; • nodi nifer y bobl y gallai'r newidiadau arfaethedig neu'r polisi newydd effeithio arnynt drwy nodi'r effaith ar y rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig; a • sicrhau bod gweithgarwch ategol megis arolygon, grwpiau ffocws ac ymgyrchoedd gwybodaeth yn cynnwys digon o wybodaeth i alluogi defnyddwyr gwasanaethau i ddeall yr effaith a gaiff newidiadau arfaethedig arnynt yn glir. <p>A6 Gwella'r ffordd y rheolir y Gronfa Gofal Canolraddol a sicrhau ei bod yn cael mwy o effaith drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pennu llinell sylfaen ar gyfer perfformiad ar ddechrau prosiectau fel y gellir barnu effaith y rhain dros amser; • cytuno ar fformat a chwmpas adroddiadau monitro fel y gellir gwerthuso prosiectau a ariennir ar sail gyfatebol yn erbyn meini prawf y gronfa, er mwyn barnu pa rai sy'n cael yr effaith gadarnhaol fwyaf a faint o gynlluniau sydd wedi'u prif ffrydio i gyllid craidd; ac • ymgysylltu'n well â phob partner er mwyn sicrhau y caiff cymaint o bartneriaid â phosibl eu hannog i gymryd rhan mewn mentrau a rhaglenni yn y dyfodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Rhagfyr 2015	Cyflawni â llai – Gwasanaethau Hamdden	<p>A1 Gwella gwaith cynllunio strategol ym maes gwasanaethau hamdden drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pennu gweledigaeth gytûn y Cyngor ar gyfer gwasanaethau hamdden; • cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer gwasanaethau hamdden; • canolbwyntio ar sefyllfa'r Cyngor o fewn darpariaeth chwaraeon a hamdden y gymuned ehangach yn yr ardal; ac • ystyried y potensial ar gyfer darparu gwasanaethau ar sail ranbarthol. <p>A2 Cynnal arfarniad o opsiynau er mwyn nodi'r model cyflawni mwyaf priodol yn seiliedig ar weledigaeth gytûn a blaenoriaethau'r Cyngor ar gyfer gwasanaethau hamdden sy'n ystyried y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • argaeledd cyllid cyfalaf a chyllid refeniw yn ystod y tair i bum mlynedd nesaf; • opsiynau i wella ffocws masnachol gwasanaethau hamdden; • cyfleoedd i wella prosesau cynhyrchu incwm a lleihau 'cymhorthdal' y Cyngor; • dadansoddi cost a budd o'r holl opsiynau sydd ar gael i ddarparu gwasanaethau hamdden yn y dyfodol; • cyfraniad gwasanaethau hamdden at rôl ehangach y Cyngor o ran iechyd y cyhoedd; • ymgysylltu'n well â'r cyhoedd er mwyn sicrhau y caiff barn ac anghenion defnyddwyr a darpar ddefnyddwyr eu nodi'n glir; • effaith opsiynau gwahanol ar grwpiau â nodweddion gwarchoddedig o dan ddyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus; a • chynaliadwyedd y gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Rhagfyr 2015	Cyflawni â llai – Gwasanaethau Hamdden	<p>A3 Sicrhau y caiff perfformiad gwasanaethau hamdden eu rheoli'n effeithiol drwy nodi cyfres o fesurau i alluogi swyddogion, aelodau a dinasyddion i farnu mewnbynnau, allbynnau ac effaith. Dylai hyn gwmpasu perfformiad ym mhob rhan o'r Cyngor a pherfformiad cyfleuster-benodol a chynnwys y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gwariant cyfalaf a refeniw; • incwm; • 'cymhorthdal' y Cyngor; • ansawdd cyfleusterau a'r gwasanaeth a ddarperir; • boddhad cwsmeriaid; • llwyddiant mentrau 'masnachol newydd'; • data defnydd – nifer y bobl sy'n defnyddio gwasanaethau/cyfleusterau, pryd y cawsant eu defnyddio, ac ati; ac • effaith hamdden o ran mynd i'r afael â blaenoriaethau ym maes iechyd y cyhoedd. <p>A4 Gwella trefniadau llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol mewn perthynas â gwasanaethau hamdden drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cyflwyno adroddiadau rheolaidd ar berfformiad i'r pwyllgor(au) craffu; • rhoi gwybodaeth gynhwysfawr i aelodau etholedig er mwyn helpu i sicrhau y gwneir penderfyniadau cadarn; • meincnodi a chymharu perfformiad ag eraill; a • defnyddio canfyddiadau adolygiadau archwilio/ arolygu mewnol ac allanol i nodi cyfleoedd i wella gwasanaethau.

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru